

Slotsholmsgade 12
1216 København K
Tlf.: +45 38 14 21 42
Kun fremsendt til emailen: mim@mim.dk

Masnedø, den 14. marts 2022
Opdateret den 9. maj 2022

Klage over Miljøministeriet grundet utilstrækkelig implementering af EU-direktiver og manglende hensyntagen til Miljøbeskyttelseslovens formålsparagraf og anmodning om dispensation til at fravælge kommunens affaldsspande (§ 45)

Indholdsfortegnelse

Manglende implementering af EU-direktiver	2
Klip fra direktiverne med kommentarer.....	2
Vi har ikke affald, men ressourcer	4
Miljøbeskyttelseslovens formål overses	5
Cirkulær økonomi	5
Lidt historie og lad civilsamfundet om detaljerne.	5
Hemmeligheden for succes	6
Konklusion – opstramning af bekendtgørelser og dispensation	6
Opsummering som Miljøministeriet bedes forholde sig til:	6

Denne henvendelse tager udgangspunkt i:

- Direktiv 2008/98/EF af 19. november 2008 og direktiv 2018/851 af 30. maj 2018
- Lov om ændring af lov om miljøbeskyttelse (Ny organisering af affaldssektoren) 28. maj 2009
- Aftale mellem S, V, RV, V, SF, Ø, C, I og Å om "Klimaplan for en grøn affaldssektor og cirkulær økonomi" af 16. juni 2020.

Igennem en 30-årig periode har undertegnede efterlevet intentionerne i Miljøbeskyttelseslovens formålsparagraf ved effektivt at [kildesortere mit husholdningsaffald](#)¹.

Jeg er bosat i Vordingborg Kommune og har forsøgt at få den med på mine tanker om fremme af den cirkulære økonomi/grønne løsninger.

Men det har desværre mere afstedkommet konflikter til gældende regler end frugtbare alternativer til at løse opgaven.

Når jeg ser, hvad der faktisk står i Miljøbeskyttelsesloven og i supplementet dertil i "Ny organisering af affaldssektoren" af 28. maj 2009 med bemærkninger, så kan jeg godt blive lidt harm. Her har Miljøministeriet svigtet ved ikke at leve op til, hvad Folketinget har præciseret, da de ønskede at opdatere Miljøbeskyttelsesloven.

¹ <http://uretten.dk/wp-content/uploads/2015/10/2015-uge-11-Mindre-affald-mere-ansvar.pdf>

Manglende implementering af EU-direktiver

Under bemærkninger til "Ny organisering af affaldssektoren":

side 29: Ændringerne som følger af lovforslaget skal overordnet set ske **indenfor rammerne af den omfattende EU-retlige regulering** på området. Lovforslagets direkte bestemmelser samt bemyndigelsesbestemmelsernes udmøntning i en bekendtgørelse gennemfører dele af direktiv 2008/98/EF af 19. november 2008 om affald. Fristen for implementering af direktivet er den 12. december 2010.

side 32: Formålet med lovforslaget er at gennemføre dele af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2008/98/EF af 19. november 2008 om affald.

Klip fra direktiverne med kommentarer

Fra direktiv 2008/98/EF:

Artikel 31

Inddragelse af offentligheden

Medlemsstaterne sikrer, at relevante interesserede parter og myndigheder samt **offentligheden har lejlighed til at deltage i udarbejdelsen af affaldshåndteringsplanerne** og affaldsforebyggelsesprogrammerne

I Affaldsbekendtgørelsens § 17 står:

"For at give offentligheden mulighed for tidligt og på en effektiv måde at udtale sig, inden affaldshåndteringsplanen vedtages, skal kommunalbestyrelsen foretage offentlig annoncering af forslag til affaldshåndteringsplan eller revision af affaldshåndteringsplanen. Annonceringen kan ske udelukkende digitalt på kommunens hjemmeside."

Lidt omskrevet står der, at offentligheden **ikke kan deltage**, men blot udtale sig til det færdige forslag (som forvaltningen i kommunerne har udarbejdet).

Når offentligheden ikke har været inddraget i selve udarbejdelsen af planerne, opstår der ikke det ønskelige ejerskab, som kunne være med til at fremme implementeringen. Værdifuld viden ignoreres og forbindelsen mellem [indsigt - ansvar - konsekvens](#)² udnyttes ikke.

Uddybelse af problemet når offentligheden inddrages for sent i processen

Hvis man skal leve op til kravet om borgerinddragelse, skal denne inddragelse ske meget tidligere i processen. Ved først at rette henvendelse til offentligheden, når der foreligger en endelig plan, er der ikke tale om inddragelse, men blot en orientering. Hvis inddragelsen på dette sene tidspunkt skulle give anledning til væsentlige ændringer, vil det møde kraftig modstand.

For di alt for meget planarbejde skal så kasseres og man skal begynde forfra, hvis man skal give indrømmelser, ligegyldigt hvor gode og vægtige indsigelser offentligheden bidrager med.

Der er i øjeblikket etableret en situation, hvor jorden er gødet for unødige konflikter borgere og myndigheder imellem med ringere affaldsplaner og - regulativer til følge. [Se video](#)³ 6 min.

Inhabilitetsproblem

Der er samtidig et Inhabilitetsproblem. Når forvaltningerne i kommunerne alene står for udarbejdelsen af planer/regulativer, er de inhabile, når det er samme instans, der skal kommentere høringsvarene.

² <https://youtu.be/2bpXGWNeg9U> Video af Lars Tvede og Martin Aagerup om decentralisering

³ Klip fra byrådsmøde år 2019: <https://youtu.be/tNFy9AqlmR4>

Miljøministeriet har med den implementering af et EU-direktiv i dansk lovgivning på forhånd ødelagt muligheden for reel borgerinddragelse.

Yderligere fra direktiv 2008/98/EF:

(1) forureneren betaler-princippet om, at omkostningerne ved bortskaffelse af affald skal betales af indehaveren af affaldet

(42) Økonomiske instrumenter kan spille en afgørende rolle for at nå målene for affaldsforebyggelsen og -håndteringen. Affald har ofte værdi som ressource, og en mere vidtgående anvendelse af økonomiske instrumenter vil muligvis kunne maksimere miljøfordelene. Anvendelsen af sådanne instrumenter på et hensigtsmæssigt niveau bør derfor fremmes, idet det understreges, at de enkelte medlemsstater kan træffe afgørelse om brugen af sådanne instrumenter.

Artikel 11

Genbrug og genanvendelse

1. Medlemsstaterne iværksætter relevante foranstaltninger til fremme af genbrug af produkter og forberedelse med henblik på genbrug, navnlig ved at tilskynde til etablering og støtte af genbrugs- og reparationsnetværk, anvendelse af økonomiske instrumenter, indkøbskriterier, kvantitative målsætninger og andre foranstaltninger

Fra direktiv 2018/851 af 30. maj 2018 om ændring af direktiv 2008/98/EF om affald

(15) For at bidrage til at nå målsætningerne fastlagt i direktiv 2008/98/EF bør medlemsstaterne gøre brug af økonomiske instrumenter og andre foranstaltninger for at skabe incitamenter til anvendelse af affaldshierarkiet

såsom dem, der er angivet i bilag IVa, heriblandt deponerings- og forbrændingsgebyrer, ordninger med mængdebaseret afregning, ordninger for udvidet producentansvar, lettelse af fødevaredonationer og incitamenter for lokale myndigheder, eller andre relevante instrumenter og foranstaltninger.

4) I artikel 4 tilføjes følgende stykke:

»3. Medlemsstaterne gør brug af økonomiske instrumenter og andre foranstaltninger for at skabe incitamenter til

anvendelse af affaldshierarkiet, såsom dem i bilag IVa eller andre hensigtsmæssige instrumenter og foranstaltninger.«

BILAG Følgende bilag indsættes: »BILAG IVa

2.. »Pay as you throw«-ordninger, hvor affaldsproducenter betaler efter den faktiske mængde produceret affald, og som giver incitament til kildesortering af genanvendeligt affald og til reduktion af blandet affald

12. Økonomiske incitamenter for regionale og lokale myndigheder, navnlig for at fremme affaldsforebyggelse og intensivere ordninger for særskilt indsamling, samtidig med at støtte til deponering og forbrænding undgås

Som det ses, vægtes økonomiske incitamenter meget højt i EU's affaldsdirektiver.

Yderligere fra bemærkninger til "Ny organisering af affaldssektoren" fra 2009

Med forslaget til § 48, stk. 3, [...] Øget gennemsigtighed skal hindre krydssubsidiering, så forskellige brugergrupper ikke betaler for hinanden. Formålet er at styrke princippet om, at »forureneren betaler« og synliggøre, at de enkelte kommunale ordninger »hviler i sig selv«.

Bemærkninger til § 48 stk. 4 [...] mulighed for kommunalbestyrelserne at differentiere gebyrstørrelsen ved f.eks. dagrenovation efter containerstørrelse, tømningfrekvens og vægt. Det skal også være muligt for kommunalbestyrelserne at fastsætte forskrifter om den nærmere fordeling af omkostninger mellem forskellige typer af ejendomme, så f.eks. sommerhusejere betaler et mindre gebyr end øvrige boligejere til kommunalbestyrelsen.

Kommunalbestyrelserne skal beregne særskilte gebyrer for alle de ordninger, som har særskilte konti i det kommunale budget- og regnskabssystem. Det kommunale budget og regnskabssystem opererer på affaldsområdet med følgende konti: – fælles formål (administration),

- dagrenovation,
- papir, pap og glas,
- storskrald og haveaffald,
- farligt affald,
- genbrugspladser samt
- øvrige ordninger og anlæg.

Det er muligt, at der er i dag er tilføjet et par konti yderligere. Men denne opdeling tilfredsstillende kun en horisontal opdeling af "forureneren betaler princippet". Den vertikale del mangler helt eller er yderst mangelfuld.

Alle husstande skal passe ned i den samme firkantede kasse, hvad enten det er en familie med flere hjemmeboende børn eller husstande med kun én beboer.

Derudover kan sammenlignelige beboelser indbyrdes have vidt forskellige affaldsmængder afhængig af adfærdsmønstre.

Yderligere er de fysiske rammer meget forskellige, så der er ikke ens muligheder for kildesortering og efterlevelse af cirkulær økonomi. F.eks. boligblokke, parcelhuse, det åbne land og sommerhuse.

Det konflikter i den grad med "forurener betaler-princippet" og krydssubstituering.

Den lille prisforskel, der er på volumen og tømmehyppigheden, ændre ikke på ovenstående. I hvert fald ikke tilstrækkeligt til, at folk nævneværdigt ændrer adfærd.

Derfor er det økonomiske incitament for den enkelte for at fremme en bæredygtig affaldshåndtering, svær at få øje på. Og hvad med dem, der kildesorterer så effektivt, at skraldespanden står ubenyttet hen!?

Vi ved fra pantordninger på flaske- og dåsepant, at økonomiske incitamenter er ret effektive. Over 90 pct. returneres.

Konklusion: Hverken "forureneren betaler princippet" eller økonomiske incitamenter vægtes tilstrækkelig i danske affaldsbekendtgørelser, som EU-direktiver foreskriver og som lovgivere i Folketinget har tilkendegivet.

Vi har ikke affald, men ressourcer

I ca. 30 år har undertegnede komposteret og kildesorteret så effektivt, at kommunale affaldsspande har været overflødige. Har faktisk efterlyst en mere præcis kildesortering for over 10 år siden. Se mail til Vordingborg Kommune den 14. juli 2011 på side 3 nederst⁴:

Hvor er innovationen henne fra kommunens side (som den private sektor bliver kritiseret for at mangle).

Man kunne f.eks. havde foreslået: At ved næste besøg på genbrugspladsen kunne en pose endevendes, og så kunne man sammen gennemgå hvad der ville være relevant at sortere yderligere, for bedre at leve op til genbrugsintentionerne i bekendtgørelser og direktiver.

Jeg vil gerne sortere mit affald således, at det kan afsættes til en genbrugsvirksomhed.

Det åbner aftalen⁵ op for, men det fremgår ikke af bekendtgørelserne.

Det fremgår, af udkast til ny affaldsplan i Vordingborg Kommune, at ¾ af omkostningerne går alene til transport af affaldet, måske pga. affaldshåndteringen er centraliseret i AffaldPlus med 6 andre kommuner. Men transport – centraliseringens svøbe - udleder som bekendt CO₂, som politisk ønskes reduceret.

⁴ [Erfa-udveksling blev til tilsyn](#)

⁵ "Klimaplan for en grøn affaldssektor og cirkulær økonomi"

Det gøres muligt for danskerne at aflevere mere affald direkte til virksomheder, som kan bruge det i deres produktion af nye produkter eller forberede det til genbrug eller genanvendelse

Miljøbeskyttelseslovens formål overses

Måden jeg håndterer mit affald på medfører mindre behov for transport. Jeg handler altså således, som et flertal i Folketinget efterlyser. Endnu en konflikt med gældende bekendtgørelser.

Specielt kommer MBL's § 45 her på tværs⁶. Det er faktisk en meget vidtgående paragraf, hvor civilsamfundet fratages muligheden for at tage hånd om deres eget affald.

Men der står trods alt også i bemærkningerne til loven om § 45 (daværende § 44) i spalte 1562 ... kommunalbestyrelsen ... kan vedtage etablering af de affaldsordninger ... som vurderes nødvendige ... **i overensstemmelse med lovens formålsbestemmelser.**

I formålparagraf 3 stk. 2 pind 2 står

.. hele det kredsløb, som stoffer og materialer gennemløber, med henblik på at begrænse spild af ressourcer mest muligt.

Altså § 45 overdrager et meget stort ansvar og magt til en kommunalbestyrelse, men dog ikke mere magt end de skal tage hensyn til formålsbestemmelserne.

Det skal man vel altid, men her er det præcist påtalt i bemærkningerne til § 45.

Cirkulær økonomi

prioriteres meget højt i "Klimaplan for en grøn affaldssektor og cirkulær økonomi".

Ved at fravælge skraldespanden, fremmes ønsket om cirkulær økonomi helt af sig selv.

Al vegetabilsk køkkenaffald komposteres sammen med haveaffaldet, der først kommer igennem en kompostkvarn. Udledning af CO₂ ved transport til og fra genbrugsplads undgås helt.

Ved en smule omtanke er mængden af madaffald minimal. Vi skal i øvrigt også undgå madspild.

Det kunne vores bedste – og oldemødre finde ud af, så det kan vi vel lære igen.

Om sommeren, når kogte rejer ender på et stykke franskbrød, får naboens høns rejeskallerne. De ser heller ikke ud at være tilhængere af skraldespande, når man iagttager deres store interesse for rejeaffaldet.

Når det kommer til cirkulær økonomi lever min affaldshåndtering meget mere op til Folketingets ønsker, end hvis jeg tvinges til at bruge kommunens skraldespande.

Kommer der ønsker til opdeling i flere affaldskategorier, kan jeg også nemt indrette mig derefter.

Lidt historie og lad civilsamfundet om detaljerne.

For årtier siden fik skrothandleren gammelt jern, spejderne fik aviserne og hønsene køkkenaffald, da var en skraldespand et ukendt begreb. Dengang var der en spontan form for cirkulær økonomi.

Myndigheder skal være varsom med den nuværende rigide detailstyring, som der lægges op til.

Man irriterer borgerne med mere kildesortering, der samtidig bliver dyrere. Trods og modvilje kan forudses, når der ikke er indbygget økonomiske incitamenter for ulejligheden.

Civilsamfundet kan selv godt løse opgaverne, hvis det får lov. Myndigheder fremover skal blot tage sig af de overordnede rammer og i stedet indtage en kontrollerende/vejledende rolle, mener jeg.

⁶ stk. 3. Når en kommunal indsamlingsordning er etableret, må indsamling af det af ordningen omfattede affald kun finde sted ved kommunalbestyrelsens foranstaltning eller bemyndigelse.

Hemmeligheden for succes

Derved kan affaldshåndteringsvirksomheder og affaldsproducenter/borgere knyttes tættere til hinanden. Jeg henviser igen til "Klimaplan for en grøn affaldssektor og cirkulær økonomi"⁷

Det åbner op for, at affaldshåndteringsvirksomheder direkte kan stille krav til, at affaldet skal sorteres på en måde og så præcist, at det direkte kan indgå i produktionen og dermed udgøre en værdi, som kan afregnes. Altså, vi har ikke længere affald, men ressourcer!

Det er her hemmeligheden ligger begravet, hvis vi virkelig skal rykke på området.

Og det kan ikke siges for tit. Bare [Indsigt - ansvar - konsekvens](#)⁸ bliver genetableret, kan det ikke gå helt galt!

Konklusion – opstramning af bekendtgørelser og dispensation

Med henvisning til ovenstående anbefaler jeg **at Miljøministeriet strammer op på affaldsbekendtgørelserne, så de mere er i overensstemmelse med lovgivningen og de overordnede EU-direktiver** og det kan kun gå for langsomt. Mange affaldsplaner er i øjeblikket i støbeskeen.

Den affaldshåndtering, som Vordingborg Kommune i dag tvinger mig til at benytte, bringer mig i voldsom konflikt med MBL's § 3. Derfor **anmoder jeg Miljøministeren om dispensation**, indenfor rammerne af MBL's § 45, om ikke at være tvangsindlagt til at benytte hele den pakke, som kommunen "tilbyder".

Det vil give mig mulighed for legalt at kildesortere og håndtere mit affald på en for mig mere tilfredsstillende måde, som jeg nu i øvrigt har gjort i flere årtier.

Opsummering som Miljøministeriet bedes forholde sig til

Fra direktiv 2008/98/EF, Artikel 31 står, at offentligheden skal have lejlighed til **at deltage** i udarbejdelsen af affaldshåndteringsplanerne og affaldsforebyggelsesprogrammerne.

I Affaldsbekendtgørelsens § 17 står omskrevet, at offentligheden skal have mulighed for at udtale sig **efter** at affaldshåndteringsplaner er udarbejdet.

1) Hvorfor implementeres EU direktivet - som DK er forpligtet til - ikke her?

I direktiv 2008/98/EF og 2018/851 fremgår det ret tydeligt, at "forureneren betaler-princippet" er et overordnet princip som vægtes meget højt. Derfor skal medlemslandene fremme økonomiske instrumenter over en bred front.

Yderligere fra bemærkninger til "Ny organisering af affaldssektoren" fra 2009.

Med forslaget til § 48, stk. 3, [...] Øget gennemsigtighed skal hindre krydssubsidiering, så forskellige brugergrupper ikke betaler for hinanden. Formålet er at styrke princippet om, at »forureneren betaler« og synliggøre, at de enkelte kommunale ordninger »hviler i sig selv«.

⁷ Side 9, 5. afsnit: "Det gøres muligt for danskerne at aflevere mere affald direkte til virksomheder, som kan bruge det i deres produktion af nye produkter eller forberede det til genbrug eller genanvendelse"

⁸ <https://youtu.be/2bpXGWNeg9U>

2) Hvorfor sørger Miljøministeriet ikke for, at EU direktiverne og henstillingen i "Ny organisering af affaldssektoren" fra 2009 implementeres i danske bekendtgørelser, så "forureneren betaler-princippet" får den vægt og betydning som adresseres?

3) Ligeledes vægtes økonomiske incitamenter meget højt i EU's affaldsdirektiver. De er ikke implementeret i danske affaldsbekendtgørelser eller i yderst ringe omfang, så de ingen effekt har – hvorfor?

I Miljøbeskyttelsesloven står, at affaldsordninger skal være i overensstemmelse med lovens formålsbestemmelser f.eks. § 3 stk. 2 pind 2 ... *hele det kredsløb, som stoffer og materialer gennemløber, med henblik på at begrænse spild af ressourcer mest muligt.*

Med andre ord har "cirkulær økonomi" en meget høj prioritet i den overordnede lovgivning.

Hvis nogle myndigheder - herunder Miljøministeriet - tvinger borgere til at benytte kommunale skraldespande, når de har indrettet deres tilværelse således – herunder en præcis kildesortering - at disse spande står ubenyttede og tomme hen, så må undertegnede konkludere, at Miljøministeriet er i konflikt med MBL, ligegyldigt hvor meget man ønsker at strømline affaldsindsamlingen.

Det skal her bemærkes, at hvis "forureneren-betaler-princippet" blev efterlevet, ville dette paradoks ikke eksistere.

4) Jeg formoder derfor, at Miljøministeriet er enig i ovenstående og derfor ikke vil tvinge borgere til at benytte kommunale skraldespande, når behovet ikke er til stede.

5) Hvis en kommunal skraldespand står ubenyttet hen må den formodentlig gerne returneres til kommunen, så andre kan få glæde af den og samtidig reducere ressourcespild.

sign. Jørn Rasmussen